

Belediyelerden

Bu sayımızda, turistik yerleşmelerin yerel yöneticileriyle ilişkiye geçilerek kendilerinden, bir turistik belde yerel yöneticisi olarak gerek kendi yörelerindeki turizm olgusu ve gerekse de ülke turizmüne ilişkin görüşlerini bildirmeleri istendi. Aşağıda, Odamıza bu konuda görüşlerini ileten yerel yöneticilerden Antalya ve Bodrum Belediye Başkanlarının yazıları yer almaktadır.

Bu türden diyalogu ileriki sayılarımızda da sürdürmeyi düşünmekteyiz.

Antalya ve turizmin katkısı

Yener ULUSOY*

TURİZMİN BAŞLAYIŞ SÜRECİ

Antalya Bölgesinde ilk turizm hareketinin başlangıcı 1950'li yılların sonlarına rastlar. O yıllarda ulaşım ve ulaşım araçları ile ilgili imkânların kısıtlı olması, konaklama tesislerinin bulunmaması nedeniyle sadece otobüs ve özel vasıtalarla gelen turistleri misafir olarak kabul ediyordu Antalya-lılar.

Antalya'da 80 yataklı xxx yıldızlı otel Teras, Alanya'da 60 yataklı Motel Riviera 1960'lı yılların başlangıcında faaliyete geçtiğinde turisti ilk defa bir konaklama tesisinde barındırma imkanına sahip olunmuştur. Bu iki tesisi de işletenler ve çalışanların turizm bilgi ve görgüleri boyutunda hizmet vermeye başlanmıştır. O yıllarda ülkemizde Turizm Bakanlığı'nın kurulması ile bölge teşkilatları faaliyete geçmiş, Antalya Bölgesinin turizm değerleri araştırması başlatılmıştır. Pansiyonculuğu geliştirme, turizm personeli yetiştirme, işbaşı eğitim kursları açılmış, turizm elverişli kıyı yerleşim merkezlerinde halka turizm bilgisi vermeye başlanmıştır. 1969-70 yıllarına kadar Antalya Bölgesinde önemli otel inşaatı yoktur. Ancak bu tarihten sonra 700 yatak kapasiteli İtalyan VALTUR şirketinin tatil köyü inşaatı, Alanya'da birkaç motel, Antalya'da TALYA oteli, Side'de Turtel Cennet otellerinin inşaatı Antalya'da turizmi belli boyutlara getirmiştir. 1976 yılından itibaren Side ve Güney Antalya Turizm gelişim Projeleri alt yapı inşaatları ile yeni ve büyük boyutta turizm merkezlerinin inşaatlara açılmasına vesile olmuştur. 1980'li yıllardan sonra özellikle 84-85'te yeni 4 büyük tatil klübünün açılması ile Antalya Bölgesinde Kitle turizmüne önemli şekilde adım atılmıştır. Özellikle 1985 yılında devreye giren Antalya Uluslararası Hava Limanı turizmin belli boyutlara varmasında en büyük etken olmuştur. Önümüzdeki 5 yıl içinde Side, Antalya Merkez ve Kemer yöresinde devreye girecek önemli projelerin gerçekleşmesi ile Antalya Bölgesi'nin Türkiye'de, hatta Akdeniz Ülkeleri arasında çok önemli bir turizm merkezi durumuna geleceğine inanıyoruz.

TURİZMİN GEREKLİLİĞİ

Ülkemizde, özellikle Antalya Bölgesinde, ekonomiye genel düzeyde bakıldığında, TARIM ve TURİZM sektörleri ortamının iç içe bütünleşmesi gerektiği kanaatine varılıyor. Güneyde iklimin ılıması, toprağın sulak ve verimli oluşu, tarım sektörünü birinci plana çıkarmıştır. Ancak doğal

güzellikler, iklim, zengin tarihi geçmiş ve günümüze intikal etmiş medeniyet izleri, temiz deniz ve ormanlık kıyılar, TURİZM SEKTÖRÜNÜN bu bölgede gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Güneşi ve arkeolojik değerleri, turistik merkezler gerçekleştirerek değerlendiren ülkeler, ekonomilerini geliştirmişlerdir. Ekonomik darboğaza giren ülkelerde de zamanımızın ekonomik sektörü olan TURİZMİN bir çıkış noktası olduğuna da inanmak gerekiyor.

Diğer taraftan turizmi en önemli dolaylı bir tanıtma vesilesi ve vasıtası olarak değerlendirmek son derece önemlidir. Türkiye'yi ve Türkleri tanımayan diğer ülkelere TURİZM yoluyla tanıtmak en doğru yoldur.

Ülkemize ve Ülkemiz halkına bilgi, görgü aktarımı, alışverişi en kolay ve süratli şekilde turizm yoluyla mümkündür. Ülkelerarası kültür alışverişi, hümanist düşünceler, dostluk ve barış ancak ve ancak Uluslararası ilişkilerle mümkün olacağına göre, bu ortamı yaratmanın en iyi yolu da Turizm Sektörünü Ülkemizde geliştirmek gerektir.

Çağdaş olmak, Ulusları tanımak, kendimizi başkalarına tanıtmak, kültür ve sanat alışverişi ancak ve ancak turizmle mümkündür görüşü ile turizmin ülkemizde gerekliliğine inanıyoruz.

Yeni iş alanları, yeni mesleklerle insangücü istihdamı ile uygun yöreleri geliştirmek suretiyle işsizliği azaltma yanında, Turizm Endüstrisine malzeme ve temel gıda maddeleri temin edecek olan ilgili sanayi dallarının doğmasına ve gelişmesine çok önemli katkılar sağlanacaktır.

ÜLKE KAYNAKLARININ SEKTÖREL DAĞILIMINDA TURİZMİN PAYI

Herşeyden önce Ülkemizde turizm sektörüne verilen önemin yetersiz olduğuna, yatırımların az olduğuna inanıyoruz. Sosyal alt yapı denilen eğitim eksikliği yanında, turizmin esaslı olan temel alt yapılar (yol, su, elektrik, kanalizasyon ve PTT hizmetleri) sadece turizm için değil, kendi toplumumuz için de tamamlamamız gereken temel hizmetlerdir. Öyleyse hem turizm, hem de ülke ekonomisine daha sağlıklı ve aktif hizmet götürecektir temel yapıları yapmak zorunluluğu vardır.

Bunun dışında konaklama tesisleri ve bu tesislerde tatil yapacaklara yan hizmet tesislerine yatırım, kredi imkanlarının artırılması, bu tesislerde vergi indirim kolaylıklarının sağlanması gerektiğine inanıyoruz. Tarım ve Sanayi Sektörüne tanınan kredi ve teşvik unsurlarının turizm sektörüne de mutlaka uygulanması, ancak harcanılan ve harcanacak kredilerin kontrol edilmesi; pazar araştırması yapılması, tanıtımda mutlaka çağdaş sistemler kullanılması hususunda

* Antalya Belediye Başkanı

Özel Sektörün yalnız bırakılmaması gerekmektedir. Diğer sektörleri de destekleyen ortak yatırımlar (Limanlar, hava alanları, otogarlar, soğuk hava tesisleri) mutlaka planlanıp hizmete sokulmalıdır. Yani doğrudan, ya da dolaylı turizmi etkileyecek, geliştirecek yatırımlara harcanan kaynaklar yetersizdir diyoruz.

Turizm yatırımlarına ayrılacak kredi miktarı, mutlaka net olarak K.T.B. bütçesinde Turizm Bankası kullanımında gözükmelidir. Turizm Bankası'na ayrılacak kredi miktarı, Turizm Bakanlığı bütçesinde hedeflenen yatak kapasitesine eşit oranda kullanılabilir şekilde gözükmeli, yatırımcı aylarca ve yıllarca kredi kaynağında beklememelidir. Aksi halde geciken krediler yizünden enflasyona paralel olarak tesis inşaat maliyetleri artmaktadır. Turizm kredileri bütçeye daha fazla konulmalı, tesisler iş programına göre zamanında kredi kullanılmalıdır.

SANAYİ - TURİZM ÇELİŞKİSİ

Yatırımlarda bu iki tercih her zaman çelişki olmuştur. Ancak Sanayi yaratmak için mutlaka sermaye bulmak gerektiği gerçeğini hatırladığımızda, sanayiye kaynak olacak yeni bir sanayi olarak turizm alternatifini düşünmek yerinde görülebilir. Yani mevcut doğal ve tarihsel zenginliği turizm yoluyla değerlendirerek girdiler sağlamak, sağlanacak girdilerle sanayiye geliştirmek. Ama hep çelişki vardır elbette, sanayi gelişirse, turizmi geliştirmek kolaylaşır düşüncesi gibi. Ancak turizmi geliştirip, sanayi yaratmak da mümkündür denilebilir. Bu seçimi yapmak kolay olmamakla birlikte, sanaysiz turizm yapmanın mümkün olmadığı da bir gerçektir. Şu halde birbirinden çıkan iki önemli ekonomi dalının birbirini ne zaman, hangi sırada takip etmesi gerektiği konusu çok önemlidir.

Aynı çelişki turizm-tarım sektörlerinde de vardır. Tarım alanları turistik yatırımlarla azaltılıyor düşüncesi de vardır. Ancak tarımı geliştirmek üretimi arttırmak sonuçla ihracatı gerektirir. İhracat için pazar bulmak için ise Uluslararası ticari ilişkileri iyi götürmek zorunludur. Oysa turizm ve tarımı birbirine dayalı götürmek en dengelidir. Tarımı tercih edip, kaynağı sanayiye dönüştürmek düşüncesi yerine turizmle tarımı geliştirip kaynağı sanayiye çevirmek daha mantıklıdır. Tercih etmek çelişkisini ortadan kaldırmak suretiyle, birbirini destekler, tamamlar sektörler haline getirmek en mantıklısıdır kanaatindeyiz.

Sonuçta sanayi-turizm veya tarım-turizm çelişkisi tercih durumunda vardır. Oysa tercih yerine destek-tamamlama çözümü düşünülürse çelişki ortadan kalkacaktır ve sektörler birbirini geliştirecektir.

NE TÜR BİR TURİZM?

YANI KİTLE, YAT VEYA KÜLTÜR TURİZMİ

Bu türleri tercih etmek için hazırlanmak gerekiyor. Yani kitle turizmi için hava ulaşımı ve turistik tatil merkezleri ve yan tesisleri; Yat turizmi için yat limanları ve gümrük ve kışlama kolaylıkları, kültür turizmini geliştirmek için de Uluslararası gösteriler, yarışmalar, bilimsel ve sanatsal toplantılar, sergiler için ortam hazırlamak gerekmektedir.

Bunun dışında da turizm türleri olmakla birlikte, bizce ülkemizin imkanlarına göre, yani bölgelerimizdeki özellik-

lere göre ayrı bölgelerde ayrı tür turizm geliştirilebilir. İstanbul'da ve Kapadokya'da kültür turizmi, Ege ve Akdeniz'de kitle ve yat turizmi tercih edilerek geliştirilebilir. Antalya'da kitle turizmi yanı sıra, yer yer yat limanları yapmak suretiyle yatçılık teşvik edilmelidir. Ancak bu tür seçimler için Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın artık köklü, bilimsel bir turizm politikası olmalı ve buna göre bölgelerdeki yatırımları kendi ağırlıkları içinde yönlendirip, teşvik ve destekleme tedbirleri almalıdır. Herhangi bir turizm türü geliştirilecekse, tercih edilecekse, ortam ve temel yapılar açısından Devlet tarafından Yerel Yönetimlere destek sağlanmalıdır.

Akdenizin temiz suları, uzun mevsimi, plajları varken hangi tür turizm yenilemesi tereddüdü üzerinde zaman kaybedilmemelidir. Son zamanlarda görülen aksamlar cesaret kırmamalı, sebepler araştırılıp ortadan kaldırılmalıdır.

TURİZMİN EKONOMİK - POLİTİK - FİZİKİ PLANLAMASI VE UYGULAMA

Hiçbir Toplumun kısa vadede ekonomik toplumsal fiziki planlaması yapılamaz. Bundan dolayı Kültür ve Turizm, Milli Eğitim ve Spor Bakanlıkları ülkemizde yeni gelişen turizm ekonomisi için toplumsal-fiziki planlamada geç kalmıştır. Oysa ki 1963 yılında kurulan Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nun geçen 23 yıl içinde Milli Eğitim Bakanlığı ile birlikte yeni bir ekonomi çeşidi için bir toplum kesiti yetiştirmesi mümkün olabilirdi.

Turizm ekonomisinin bilinmediği ülkede kurulan bir Turizm ve Tanıtma Bakanlığı konuyu neresinden alıp kime ne şekilde öğretmeliydi. Bizce herşeyden önce, bu sektörü bilen ülkelerde bilenler yetiştirilip, onlar vasıtası ile sektörel insan gücü eğitimine önem vermek gerekirdi. Geç kalınmış olmakla birlikte, konaklama tesislerinde çalışacak personeli yetiştirecek monitörleri kısa zamanda yetiştirmek zorunludur. Bunun için de bir eğitim planlaması yapmak şarttır. İşletmeciler, pazarlamacılar, seyahat acentaları, toplu taşımacılar, hizmet personeli bilinçli bir şekilde temelden yetiştirilmelidir. Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın turizm sektörüne insan gücü yetiştirmek için bakış açıları birbirine paralel olmalıdır. Bunun için de mutlaka bir koordinasyon ve planlama yapılması şarttır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın tamamen tecrit (Uygulama okulları kendi bünyesinde olduğu için) K.T. Bakanlığı'nın uygulamalı (ancak kısa süreli kurslar ve bu kursları öğreten kadro yetişmemiştir) ayrı ayrı eğitim yerine müşterek bir çalışma ile insan gücü eğitimi yapmaları görüşündeyiz.

TURİZM YATIRIMLARI - KREDİLER

Turizm Bakanlığı kuruluşundan bugüne kadar turizm yatırımlarını yönlendirme ve teşvik kredileri dağıtma hizmetlerini yürütmüştür. İlk yıllarda 6086, daha sonra 2634 sayılı turizm endüstrisini teşvik kanunları ile turizm sektörü yönlendirilmeye ve teşvik edilmeye çalışılmıştır. Ancak 1975 yılına kadar ülkemizde fiziksel planlama ve planlamaya dayalı turizm geliştirme alanları seçilmemiştir. Bundan dolayı, kuruluştan itibaren 15 yıl turizm kredileri, alt

yapısı olmayan bölgelerde irili ufaklı tesislere bilinçsiz bir şekilde dağıtılmıştır. Bundan dolayı kurulan tesislerin yol, su, elektrik, kanalizasyon ve PTT hizmetlerinden yoksun yıllarca çalıştığı, böylece turizm sektörüne yanlışlıklarla hizmet verildiği ortadadır.

Alt yapı hizmetlerinin nasıl çözümleneceği iyice araştırılmadan turizmin yönlendirilmesi ve teşvikinin ne kadar sağlıklı olacağını takdirini sizlere arz ediyoruz.

Son on yıldır planlama çalışmaları ile ortaya çıkarılan yatırım bölgeleri ve bu bölgelerde Devletçe yapılan alt yapı hizmetleri turizm yatırımlarını hızlandırmıştır. Ancak on yıldır yapılan işler öyle yavaş gitmiştir ki, üst yapı olarak yapılması düşünülen tesislerin maliyetleri arttığında piyasaya arz edilen yatak fiyatları hem yerli hem de yabancı turistte çok yüksek gelmektedir. (Bu husus pazarlama sorunu yaratmaktadır)

Şu halde Devlet eğer turizm ekonomisine ciddiyetle inanıyorsa, Kültür ve Turizm Bakanlığı yepyeni bir yönlendirme politikası belirlemelidir. Kredi ilkeleri yeterli olmakla birlikte, temin edilecek kredi nakit olarak bankada olmadığı için yatırımcı hiçbir zaman krediyi zamanında alamamaktadır. Bu hem maliyeti artırmakta, hem de diğer yatırımcı müteşebbisleri caydırmaktadır. Öyleyse Turizm Bakanlığı bütçesine hedeflediği yatak kapasitesi kadar yıllık, 5 yıllık teşvik kredi planı ve bütçesi yapıp net olarak yatırımcıya zamanında kredi verebilmelidir.

Devlet arazilerinin yatırımları tahsisi konusunda da imar ve alt yapı hizmetlerinin sağlandığı alanlar süratle hazırlanmalı, yatırımcıya ne kadar zamanda inşaatı yapması, tesisi hizmete açması gerektiği net bir şekilde belirtilmelidir.

Son yıllarda teşvik kredilerine yatırımcı artık hiç güvenmez haldedir. Sanki Turizm Bankası kredi veren bir bankadan çok yatırımcı ve işletmecisi bir müessese görünümündedir. Bu izlenimi silecek açıklama ve atılımlar yapılmalıdır.

YÖRE HALKININ KISA VE UZUN VADEDE KAZANIM VE KAYIPLARI

Son yirmibeş yıl içinde turizm olayı ile yöre halkının kısa vadede kazandığı hususlar hakkında kendi bölgemiz hakkında birkaç örnekleme ile cevap vermek mümkün olacaktır.

- Yöre halkı yeni meslekler edinmiştir.
- Yöre esnafı yeni ticaret alanları bulmuştur. Mevcut ticaret dolaylı olarak hareketlenmiştir.
- Yöre turizm kanalı ile gelen alt yapılardan kendi halkımız da yararlanmış.
- Böylece diğer sektörlerin gelişmesine yardımcı olmuştur.
- Yörede para akımı hızlanmıştır.
- Bilgi, görgü, kültürel gelişmeler görülmüştür.
- Plaj görgüsü, temizlik ve düzen gelmiştir.
- İnsanı tanıma, karşılıklı sevgi ve saygı kavramları gelişmiştir.
- Taşımacılık gelişmiştir.
- El sanatları değer kazanmıştır.
- Doğal ve tarihi yerler tanınmış, kıymeti anlaşılmıştır.
- Yaşam standardı değişmiştir.
- Yöre halkı yabancı lisanı karşı duyarlılık kazanmıştır.

Yöre halkının uzun vadede turizmden kayıpları ise :

- Farkedilmeyen bir çevre kirlenmesi olabilir.
 - Farkedilmeyen kaynak tüketimi hissedilebilir.
 - Hayat pahalılığının artması tehlikesi büyük boyutlara varabilir.
 - Doğal dengenin bozulması ihtimali vardır.
 - Geleneklerin bozulması mümkündür.
 - Tarım alanlarının azalması görülebilir.
 - Aşırı nüfus artışı ve gürültülü ortam ortaya çıkabilir.
 - Çoğalan nüfustan ötürü enerji, su kaynakları yetmeyebilir.
 - Temel gıda maddeleri temininde güçlükler çekilebilir veya aşırı pahalılaşabilir.
- İhtimal olarak rastgele sıraladığımız hususlar, uzun vadede yöre halkının yoğunlaşan turizm hareketlerinden kayıpları olabilir.

TURİZMİN YÖRE HALKLARININ SOSYO-KÜLTÜREL DEĞİŞİMLERİNE ETKİLERİ

Turizm olayının, yöre halkı üzerinde kabul etse de etmese de farkına varılmaksızın bazı sosyal ve kültürel etkileri vardır. Ancak bu etkileşim toplum kesitinin mevcut yapısına, eğitim düzeyine göre değişir. Genellikle gözlemlemimize göre bu etkileşim olumlu olmuştur. Örneğin düz düşünceden daha mantıklı ve toleranslı düşünce ve davranışlara geçiş söz konusudur.

- Turizmin ve turistin ne ve kim olduğunu yavaş da olsa halkımız öğrenmeye başlamıştır.
- Daha temiz ve düzenli hizmet sunmanın olumlu sonuçları alınmaya başlamıştır.
- Turistik hizmetlerde temizlik kavramı olumlu şekilde şekillenmeye başlamıştır.
- Tarihi yerlerdeki kültürel ve arkeolojik kalıntıların değerini günden güne daha iyi anlamaya başladığımızı tesbit edebiliyoruz.
- Yöre halkı iyi-kötü, güzel ve çirkin şeyleri, hizmetleri birbirinden ayırtmasını biliyor artık.
- Yabancı dil konuşma önem kazanmıştır; esnaf bile yabancı dil konuşuyor.
- Türk konukseverliğinin yanına ticareti de ilave etmeyi öğrenmiş bulunuyoruz.
- Yöre halkının giyim, kuşam tarzında, plaj görgü ve bilgisinde olumlu gelişmeler vardır.

Sonuç olarak, turizmi ister sosyal, ister kültürel, ister seniz parasal değerlendirme olarak ele aldığımızda günümüzün, çağımızın vazgeçilmez kitlesel olaylarından en önemlisidir. Elbette turizmin girdiği yerde olumlu ya da olumsuz etkiler görülecektir. Ancak olayların tüm akışını mümkün olduğu kadar akıllı, planlı düzenlemelerle halka bilinçli olarak maletmeyi başardığımız zaman olumsuz yönlerini, uzun vadedeki ihtimal kayıpları azaltarak, devrin önemli olayından milletçe nasip almak mümkündür. Şunu unutmamak gerekir ki, toplum olarak varlığımızı diğer ülkelere tanıtabilmenin en dikensiz, yumuşak, sempatik yolu TURİZM'dir. Yani iyi kullanılabilirse sosyo-ekonomik, kültürel, ticari hatta politik mükemmel TANITMA vesilesi olabilir. Olayı sürekli ve uzun vadede düşünerek bu şekilde ele almak yerinde olacaktır.